

azt, hogy a „Körte” egyszerűsége és anyagutánzó-víziója Chardin csendéleteinek bámulatos mikrokozmoszát idézi.

Manet életművét egy négy képből álló ciklus tervezése zárja le. Egész életén át várta, hogy monumentális megbízást nyerjen el. Ennek érdekében írta 1879-ben Párizs város tanácsának az alábbi levelet, melyben javaslatot tesz az új ülésterem díszítésére: „Egy sor kompozíció festendő, amelyek, hogy egy általánosan ismert kifejezést használjak, s ez szándékomat is kimerítően fejezi ki, „Párizs gyomrát” ábrázolnák a különböző testületekkel, röviden korunk teljes nyilvános és kereskedelmi életét. Ebben az én feladatomban volna a párizsi vásárcsarnokok, a párizsi vasutakat, a hidakat, a föld alatti Párizst, a lóversenyek és a nyilvános kertek Párizsát megfesteni.” Beadványát válasza sem méltatták. Ennek ellenére hozzáfogott tervének megvalósításához, de a modern allegóriának szánt festményekből csak kettő készült el, a „Tavaszi” és az „Ősz”. A „Tavaszi” bájos eleganciája Renoir „divatképeinek” világát idézi, az „Ősz” csodálatos jellemkép, megragadó szimbólum és kozmikus távlatokat sejtető allegória. Manet művészetében ez egy új, klasszicizáló korszak kezdete lehetett volna. Ugyanez a puritánság jellemzi kései tájképeinek legjobbját, a Rue Mosnier zászlódíszben-t vagy a drámai erejű Öngyilkos c. festményét.

A XIX. század félelmetes művészbetegsége, mely annyi kiváló tehetség pályafutását törte derékba, őt is ereje teljében tette munkaképtelenné: több évi kínos betegség után, egy sikertelen lábamputációt követően, 1883. április 30-án halt meg.

Sírjánál barátja, Antonin Proust mondott beszédet, melyben megövendölte Manet eljövendő dicsőségét. Valóban, 1884-ben, a hagyatéki kiállításon aratta első sikerét, majd öt év múlva a viláckiállításon 15 művét mutatták be. 1890-ben az Olympia a művészetbarátok ajándékképe a francia állam tulajdonává vált, s 1907 óta a Louvre-ben őrzik.

Manet szívós és küzdelmes élete nem telt el eredmény nélkül, népszerűsége vetekszik a klasszikusokéval, s ma már mindenütt a modern kor legnagyobb festői közé sorolják. Benne teljesedik ki az a polgári realizmus, mely először Velencében, Tiziano és Giorgione műveiben nyilatkozott meg, s melyet ő új mondanivalóval, szépségekkel gyarapított. Életművét a klasszikusok közé soroljuk, ő az utolsó nagy mester, akiben még egyszer felragyog pompás szépségében az életöröm és a formai elegancia. Utána a tragikum és a válság jajeszékeltő prófétái vitték a szót az európai művészetben.

HOMMAGE À MANET

(Resumée)

Il y a cent ans qu'Édouard Manet, l'un des précurseurs de la peinture moderne est mort. Cet artiste remarquable développa dans son oeuvre le changement du métier technique et de la manière de voir qui commença par l'apparition de Delacroix. C'était ce grand romantique qui libéra la manière de voir picturale des conventions académiques et qui fut considéré par Baudelaire aussi comme son maître. C'est Manet qui marque l'étape suivante. Il met fin au romantisme ou plutôt sous l'influence de la peinture espagnole, en tournant le romantisme à l'exotisme, s'efforce d'enrichir les valeurs et les possibilités picturales.

Manet ne veut pas changer la peinture, il est un bourgeois bien coiffé jusqu'aux moelles qui veut triompher dans le grand arène des artistes: dans le Salon. Il est un révolutionnaire malgré lui qui porte un chapeau haut de forme. Il n'aspire qu' à représenter la vie telle quelle est. Cela veut dire: qu'on en finisse avec les préjugés, avec les thèses a priori, avec le concept au-delà des frontières de la visualité. On ne peut mieux le caractériser comme l'a fait Max Friedländer: Manet voulait peindre la réalité et cependant il retrouva son propre style, comme celui qui ne prétend qu'au style et retrouve des manières.

On apprécie Manet non seulement comme le grand rénovateur de la peinture française mais aussi comme celui de tout l'art européen. La peinture hongroise fut particulièrement influées par lui et les beaux-arts hongrois de la fin du 19e siècle se développèrent en majeure partie sous son influence.

Lajos Végvári